

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Małgorzata Manowska (przewodniczący)
SSN Krzysztof Wesołowski (sprawozdawca)
SSN Kamil Zaradkiewicz

ze skargi P.T. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 29 listopada 2017, sygn. akt XVI Ca [...]

w sprawie z powództwa Firmy Budowlanej A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko P. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 kwietnia 2022 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 26 sierpnia 2021 r., sygn. akt XVI Wsc 15/21 (XVI Ca [...]),

oddala zażalenie i zasądza od P. T. na rzecz Firmy Budowlanej A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 2700 ,- (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Pozwany P. T. wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z dnia 26 sierpnia 2021 r. sygn. XVI Wsc [...], którym Sąd Okręgowy

odrzuć skargę pozwanego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 29 listopada 2017. Przyczyną odrzucenia skargi było niewniesienie opłaty od niej, po uprzednim oddaleniu wniosku pozwanego o zwolnienie go od kosztów sądowych.

Zaskarżone postanowienie wydane zostało po ponownym rozpoznaniu sprawy po uprzednim uchyleniu przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. akt IV CZ 85/20 postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 30 kwietnia 2020 r., odrzucającego skargę pozwanego i przekazaniu Sądowi Okręgowemu w G. sprawy do ponownego rozpoznania. W treści uzasadnienia tego postanowienia Sąd Najwyższy wskazał, że na zasadzie art. 380 k.p.c. Sąd Najwyższy jest władny kontrolować niezaskarżalne postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, jeśli podstawą odrzucenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia było jej nieopłacenie. W treści uzasadnienia postanowienia z dnia 30 kwietnia 2020 r. pominięto tę kwestię, zatem jej kontrola była niemożliwa. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w G. odrzucił zaskarżonym postanowieniem skargę. Sąd przyjął, że skarga nie została opłacona w terminie, a Pozwany był w stanie uiścić opłatę od skargi, która przy wskazanej w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości 125.920 zł wynosi 6.296 zł.

Pozwany w złożonym zażaleniu zarzucił Sądowi Okręgowemu w G. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej, pozostającej w sprzeczności z regułami doświadczenia życiowego, oceny dowodów i oświadczeń strony pozwanej na okoliczność jej sytuacji majątkowej i rodzinnej. Pozwany zarzucił Sądowi Okręgowemu, że oceniając wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ustalił błędnie możliwości poniesienia jej przez pozwanego w wysokości 6 296,00 zł. Pozwany zarzucił także błędne zastosowanie art. 424⁶ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się bezpodstawne. Na wstępie Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w innym składzie, zawarte w postanowieniu z dnia 12 czerwca 2019 r., I CZ 25/19, Lex nr 2683393, przytoczonym w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. W myśl zawartego tam poglądu, instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc powinien więc w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby oszczędności te okazały się niewystarczające - może zwrócić się o pomoc państwa. Możliwość ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych nie jest determinowana zachowaniem przez stronę dotychczasowego poziomu życia, a jedynie zapewnieniem koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny - na podstawowym poziomie.

W świetle powyższego, Sąd Okręgowy w sposób rzetelny i pełny ocenił możliwości pozwanego. Dokonał tego na podstawie danych zawartych we wniosku pozwanego o zwolnienie od ponoszenia opłaty sądowej oraz dalszych wyjaśnień pozwanego, zawartych w piśmie jego pełnomocnika z dnia 30 stycznia 2020 r.. Ustalenia Sądu Okręgowego dotyczą zarówno posiadanego majątku, jego wartości, jak i kontekstu przychodowo – kosztowego. Na podstawie tych ustaleń Sąd Okręgowy słusznie ustalił, że pozwany mógł zaoszczędzić kwotę odpowiadającą opłacie sądowej w sprawie, zwłaszcza, że termin do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wynosi dwa lata. Pozwany mógł zatem w tym okresie dokonać oszczędności pozwalających na wniesienie opłaty. Wbrew zarzutom zawartym w zażaleniu, Sąd Okręgowy uwzględnił okoliczność, że pozwany posiada zobowiązania oraz, że przeciwko niemu prowadzona jest egzekucja komornicza. Prawidłowo jednak przyjął, że pozwany posiada majątek i oszczędności, z którego mógł spłacić swoje zobowiązania.

Sąd Najwyższy rozpatrujący zażalenie w niniejszej sprawie podziela przy tym pogląd, że przy ocenie żądania zwolnienia od kosztów sądowych istotny jest nie tylko stan majątkowy strony w chwili rozstrzygania o żądaniu, lecz także możliwość zaoszczędzenia na opłacie sądową od chwili, gdy strona musiała się już liczyć z możliwością powstania obowiązku uiszczenia opłaty. Sąd Najwyższy podziela też pogląd, że długi prywatne strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych nie mają pierwszeństwa przed zobowiązanymi tej strony wobec Skarbu Państwa do pokrycia kosztów sądowych. Ryzyko potencjalnego zmniejszenia się stanu wypłacalności Pozwanego wobec jego wierzycieli nie stanowiło zatem w świetle artykułu 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U z 2005 r. nr 167, poz. 1398 ze zm.).

Zarzuty Pozwanego jakoby ustalenia Sądu Okręgowego były sprzeczne z doświadczeniem życiowym i opierały się na domysłach są całkowicie bezzasadne. Pozwany nie wskazuje przy tym które z ustaleń Sądu Okręgowego oparte zostały na domysłach.

Nie zasługują także na uwzględnienie argumenty Pozwanego dotyczące pogorszenia jego sytuacji majątkowej wskutek pandemii Covid-19. Mają one abstrakcyjny charakter i nie wskazują żadnych konkretnych okoliczności uzasadniających to pogorszenie.

Fakt wniesienia opłaty przez Pozwanego w terminie późniejszym (po upływie ponad 6 miesięcy od daty, gdy opłata powinna była być wniesiona) już po wydaniu zaskarżonego postanowienia (nawet jeśli nastąpiło to przed jego doręczeniem) w najmniejszym stopniu nie zmienia prawidłowości rozstrzygnięcia dokonanego przez Sąd Okręgowy. Co więcej, potwierdza prawidłowość ustaleń Sądu Okręgowego co do możliwości Pozwanego.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

